

Kicowska, Alicja

Powstanie i organizacja średnich szkół rolniczych w województwie olsztyńskim w latach 1945-1950

Komunikaty Mazursko-Warmińskie nr 1, 65-77

1975

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Alicja Kicowska

POWSTANIE I ORGANIZACJA ŚREDNICH SZKÓŁ ROLNICZYCH W WOJEWÓDZTWIE OLSZTYŃSKIM W LATACH 1945—1950

Odradzające się szkolnictwo zawodowe w pierwszych latach po wyzwoleniu oparte było na wzorach ustroju szkolnictwa przedwojennego. W powstającym więc systemie szkolnictwa rolniczego ustalono następujące typy szkół: gminne szkoły rolnicze, powiatowe szkoły gospodarstwa wiejskiego, wiejskie szkoły wychowania społecznego¹, gimnazja gospodarstwa wiejskiego o działach rolniczych i specjalnych, licea gospodarstwa wiejskiego o działach rolniczych i specjalnych oraz instytucje kształcenia nauczycieli i instruktorów rolnictwa².

Średnią szkołą rolniczą w powyższym systemie stanowiło gimnazjum i liceum. Gimnazjum gospodarstwa wiejskiego miało na celu przygotowanie młodzieży wiejskiej do prowadzenia większych gospodarstw rolnych (spółdzielczych, komunalnych, powiatowych itp.), pracy w zakładach związanych z gospodarstwem wiejskim, działalności społeczno-gospodarczej oraz pracy w gminnych szkołach rolniczych i powiatowych szkołach gospodarstwa wiejskiego. Gimnazja mogły prowadzić działy: rolnictwo, ogrodnictwo, leśnictwo, mleczarstwo, hodowlę zwierząt lub roślin, pszczelarstwo, rybactwo, wikliniarstwo, łaskarstwo, meliorację, weterynarię, przetwórstwo, przemysł ludowy, samorząd wiejski, spółdzielczość rolniczą i inne. Czas trwania nauki wynosił trzy lata. Kandydaci do gimnazjum rolniczego winni byli mieć ukończoną siedmioletnią szkołę powszechną³.

Liceum gospodarstwa wiejskiego kształciło instruktorów i nauczycieli dla gminnych i powiatowych szkół rolniczych oraz kierowników uspołecznionej gospodarki wiejskiej. Nauka w liceach rolniczych trwała trzy lata, w tym przewidziany był jeden rok praktyki pod nadzorem szkoły. Liceum mogło prowadzić działy w tych samych specjalnościach co gimnazjum. Kandydaci do liceum musieli mieć ukończone 17 lat

¹ Gminne szkoły rolnicze przygotowywały młodzież wiejską do samodzielnego prowadzenia własnych gospodarstw rolnych. Zadaniem powiatowych szkół gospodarstwa wiejskiego było przygotowanie młodzieży do prowadzenia własnych gospodarstw rolniczych, działalności społecznej i zawodowej w instytucjach związanych z rolnictwem, a także przygotowanie do pracy w szkołach gminnych w charakterze personelu pomocniczego. Wiejska szkoła wychowania społecznego wychowywała i przygotowywała młodzież wiejską do działalności zawodowej przy organizowaniu świetlic, domów ludowych, oraz do działalności społecznej.

² Dziennik Urzędowy Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych, 1945, nr 13, okólnik Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych w sprawie ustalenia typów szkół rolniczych (15 IX 1945).

³ Ibidem.

życia. Mogli to być absolwenci gimnazjum ogólnokształcącego lub zawodowego. Prawo wstępu do liceum mieli również absolwenci powiatowych szkół gospodarstwa wiejskiego oraz absolwenci szkół wychowania społecznego, którzy ukończyli kurs wstępny z wynikiem pomyślnym. Absolwenci liceum gospodarstwa wiejskiego otrzymywali tytuł technika danej specjalności. Ukończenie liceum rolniczego uprawniało do wstępu na wyższą uczelnię.

Nauka w gimnazjum i liceum rolniczym była bezpłatna. Uczniowie płacili jedynie za wyżywienie w internacie⁴.

W pierwszych latach po wyzwoleniu średnie szkoły rolnicze rozwijały się stosunkowo szybko. Wynikało to z dużego zapotrzebowania na kadre ze średnimi kwalifikacjami dla zniszczonego przez wojnę rolnictwa oraz z dążenia do umożliwienia młodzieży chłopskiej zdobycia średniego wykształcenia (szczególnie w zawodzie rolnika). W roku 1937/1938 polskie szkolnictwo rolnicze miało siedem liceów trzyletnich i trzynastę gimnazjów czteroletnich z łączną liczbą uczniów 1700⁵. Natomiast już w roku szkolnym 1945/1946 zorganizowano 73 gimnazja i 16 liceów, w których uczyło się łącznie 3239 uczniów, a w roku szkolnym 1946/1947 liczba gimnazjów wzrosła do 139, liceów do 37. Ogółem do szkół tych uczęszczało 7606 uczniów⁶, w znacznej większości pochodzenia wiejskiego.

W Olsztyńskim organizacja średnich szkół rolniczych nie przebiegała tak szybko, głównie ze względu na trwające wciąż niestanne migracje. Na terenach jednak dostatecznie zaludnionych zorganizowano w roku szkolnym 1945/1946 trzy gimnazja gospodarstwa wiejskiego: w Szczytnie, Olsztynie i Giżycku oraz w Giżycku szkołę rybacką. Zatrudniono w nich 11 nauczycieli oraz 3 instruktorów, a uczęszczało 96 uczniów⁷. Tworzenie szkół w pierwszych latach powojennych łączyło się z niezmiernymi trudnościami. Brak odpowiednich budynków (w kilku zaledwie przypadkach zorganizowano szkoły rolnicze w budynkach poniemieckich szkół rolniczych), podstawowych pomocy szkolnych, wody, światła i opału, a także duże zniszczenia gospodarstw rolnych przejmowanych na cele szkolne, wpływały na liczebność uczniów i poziom pracy. Brakowało też kadry pedagogicznej. W roku 1945 Wydział Oświaty Rolniczej Wojewódzkiego Urzędu Ziemskiego w Olsztynie podał na falach ogólnopolskich komunikat o zapotrzebowaniu na nauczycieli szkolnictwa rolniczego w Okręgu Mazurskim⁸.

Brak wykwalifikowanej kadry nauczycielskiej w szkolnictwie zawodowym odczuwano niemal na terenie całego kraju. Dekret z 10 grudnia 1946 roku zobowiązywał obywateli polskich posiadających średnie lub wyższe wykształcenie do współpracy (w zakresie swojej specjalności) ze szkolnictwem zawodowym⁹. Wpłynęło to na pewne zwiększenie obsady etatów nauczycielskich szkół rolniczych.

Pod koniec roku szkolnego 1945/1946 w Olsztyńskim pracowały już trzy licea

⁴ Ibidem.

⁵ E. Jonka, *Organizacja i rozwój szkolnictwa na Opolszczyźnie*, Biuletyn Pedagogiczny Szkolnictwa Rolniczego, 1967, nr 4, s. 2.

⁶ T. Wieczorek, *Kształcenie rolnicze w Polsce Ludowej*, Warszawa 1972, ss. 141—142.

⁷ Wojewódzkie Archiwum Państwowe w Olsztynie (dalej WAPO), Urząd Wojewódzki, sygn. 31, Sprawozdanie Wydziału Oświaty Rolniczej za lata 1945—1949.

⁸ WAPO, Urząd Pełnomocnika, sygn. 62, komunikat Wydziału Oświaty Rolniczej w Olsztynie do Polskiego Radia w Warszawie 1945.

⁹ Dziennik Ustaw, 1947, nr 8, poz. 39, Dekret z 10 XII 1946 o obowiązku współpracy w zakresie nauczania w szkolnictwie zawodowym.

i cztery gimnazja rolnicze. Zatrudniano w nich łącznie 13 nauczycieli, sześciu instruktorów, pięciu pracowników fizycznych. Uczęszczało 122 uczniów.

W roku szkolnym 1946/1947 Liceum i Gimnazjum Gospodarstwa Wiejskiego w Olsztynie przeniesiono do Lidzbarka Warmińskiego, oprócz tego zorganizowano Liceum i Gimnazjum Rolniczo-Hodowlane w Dobrocinie, w powiecie morąskim, Żeńskie Gimnazjum Gospodarstwa Wiejskiego w Morągu oraz Gimnazjum Rolnicze w Kisielewie, w powiecie pastęckim. Nie wszystkie licea rozpoczęły naukę

Tabela 1
Średnie szkoły rolnicze w województwie olsztyńskim
w kwietniu 1946 roku

Miejscowość	Nazwa szkoły	Liczba			
		nauczycieli	instruktorów	pracowników fizycznych	uczniów
Giżycko	Gimnazjum Gospodarstwa Wiejskiego	2	1	1	14
Giżycko	Liceum Rybackie Gimnazjum i Liceum	3	2	2	19
Olsztyn	Ogrodnicze Gimnazjum i Liceum	3	1	1	27
Olsztyn	Gosp. Wiejskiego Gimnazjum Gospodarstwa	2	1	×	40
Szczytno	Wiejskiego	3	1	1	22
Razem		13	6	5	122

Źródło: WAPO, Wojewódzki Urząd Ziemski, sygn. 16; obliczenia własne.

zgodnie z obowiązującym programem. Dwa, ze zorganizowanych czterech, realizowały w roku szkolnym 1946/1947 program gimnazjum. Wszystkie szkoły rolnicze rozpoczęły rok szkolny między 15 a 20 września 1946 roku¹⁰. Kadra dydaktyczna składała się już z 30 nauczycieli etatowych, 15 dochodzących, 15 instruktorów. W liceach uczyło się 43 uczniów, w tym pięć dziewcząt. Do gimnazjów uczęszczało 337 osób, w tym 144 dziewczęta. Była to młodzież w większości niezamożna. Mała liczba zasiłków stypendialnych (korzystało z nich około 100 osób) nie zaspokajała potrzeb, co było głównym powodem słabej frekwencji i częstych wypadków opuszczania szkoły¹¹, szczególnie przez dzieci ludności miejscowej (do wszystkich rolniczych szkół licealnych i gimnazjalnych na terenie województwa uczęszczało tylko sześćset takich dzieci. Sytuację tę starano się poprawić przydzielając młodzieży szkół rolniczych, szczególnie autochtonicznej, więcej stypendiów. W sprawozdaniu z działalności Komisji do Spraw Ludności Polskiej Pochodzenia Miejscowego

¹⁰ WAPO, Wojewódzki Urząd Ziemski, sygn. 16, Sprawozdanie Wydziału Oświaty Rolniczej 25 VII—25 VIII 1946.

¹¹ WAPO, Wojewódzki Urząd Ziemski, sygn. 16, Sprawozdanie Wydziału Oświaty Rolniczej 25 X—25 XI 1946.

Średnie szkoły rolnicze w województwie olsztyńskim we wrześniu 1947 roku

Miejscowość	Nazwa szkoły	Nauczyciele etatowi			Kwalifikacje	Nauczyciele dochodzący
		ogółem	z wykształceniem			
			średnim	wyższym		
1. Dobrocin	Liceum i Gimnazjum Rolniczo-Hodowlane	5	2	3	1	3
2. Giżycko	Liceum Rybackie	1	—	1	1	5
3. Giżycko	Gimnazjum Rolnicze	4	4	—	3	—
4. Lidzbark Warmiński	Liceum i Gimnazjum Rolnicze	6	4	2	3	4
5. Morań	Gimnazjum Gospodarstwa Wiejskiego	4	2	2	—	2
6. Olsztyn	Liceum i Gimnazjum Ogrodnicze	5	2	3	3	6
7. Szczytno	Gimnazjum Rolnicze	2	1	1	1	—
8. Pasłęk	Gimnazjum Rolnicze	3	2	1	1	2
Razem		30	17	13	13	22

Źródło: WAPO, Olsztyńska Wojewódzka Rada Narodowa, sygn. II/91-2/2, Sprawozdanie wojewody W. Jaśkiewicza; obliczenia własne.

za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 1947 roku czytamy: „w obecności Naczelnika Oświaty Rolniczej rozważano możliwość ulokowania większej ilości młodzieży autochtonicznej w szkołach rolniczych wszelkiego typu. Uzgodniono przydzielić większą ilość stypendiów dla młodzieży miejscowej oraz przystąpić do zorganizowania większej liczby szkół rolniczych zwłaszcza w powiatach Mrągowo i Szczytno”¹².

Przy każdej średniej szkole rolniczej istniało gospodarstwo szkolne spełniające funkcję warsztatu dydaktycznego. Większość jednak tych ośrodków przekazano szkołom w części lub całkowicie zdewastowane. Pola, od trzech lub czterech lat leżące odłogiem, zostały jednak obsiane na obszarze 467 ha (na ogólną liczbę 902 ha gruntów gospodarstw szkolnych). Oprócz pól obsianych szkoły posiadały 224 ha łąk oraz 54 ha ogrodów, a także 157 ha odłogów i nieużytków. Stan inwentarza żywego i martwego w roku szkolnym 1946/1947 był, jak na ówczesną sytuację w województwie, wystarczający¹³.

Najwyższy poziom pod względem dydaktycznym, wychowawczym i organizacyjnym reprezentowało Gimnazjum Rolnicze w Lidzbarku Warmińskim. Pierwszymi nauczycielami w szkole tej byli: dyrektor szkoły — mgr Józef Wierzbiński, mgr Jadwiga Wierzbińska, L. Sienkiewicz, P. Bernoląg, Maria Kozakowska, I. Wasilonek, T. Krauze. Najlepszą natomiast bazę gospodarczą w postaci budynków szkolnych, internatowych oraz obszaru, stanu inwentarza żywego i martwego w gospodarstwie

¹² WAPO, Olsztyńska Wojewódzka Rada Narodowa, sygn. II/91-2/2, Sprawozdanie z działalności Komisji do Spraw Ludności Polskiej Pochodzenia Miejscowego za okres I I—31 XII 1947.

¹³ WAPO, Olsztyńska Wojewódzka Rada Narodowa, sygn. II/91-2/2, sprawozdanie wojewody W. Jaśkiewicza.

Tabela 2

Uczniowie liceum				Uczniowie gimnazjum				Gospodarstwa szkolne		Lp.
ogółem	klasa I	klasa II	klasa III	ogółem	klasa I	klasa II	klasa III	obszar pól w na	obszar jezior w ha	
14	14	—	—	35	23	12	—	400	—	1.
28	28	—	—	×	×	×	×	49	800	2.
×	×	×	×	45	30	15	—	34	—	3.
—	—	—	—	74	62	12	—	90	—	4.
×	×	×	×	24	12	12	—	49	—	5.
16	16	—	—	54	28	26	—	44	—	6.
×	×	×	×	61	25	18	18	30	—	7.
×	×	×	×	.	.	.	.	80	—	8.
58	58	×	×	293	180	95	18	776	800	

szkolnym posiadało Liceum i Gimnazjum Rolniczo-Hodowlane w Dobrocinie, w powiecie morąskim¹⁴.

Wszystkie licea i gimnazja rolnicze w województwie zakończyły rok szkolny do 1 lipca. Trzy licea (Liceum Rolnicze w Lidzbarku Warmińskim realizowało program gimnazjum) prowadziły w roku szkolnym 1946/1947 nauczanie przyspieszone lub kurs przygotowawczy. Gimnazjów działało osiem, w czterech z nich starsze klasy realizowały program skrócony¹⁵.

Rok szkolny 1947/1948 rozpoczęły rolnicze szkoły średnie 15 września. Dodatkowo przewidywano zorganizowanie w tym roku dwóch gimnazjów o specjalności ogrodniczej i gimnazjum rybackiego. W projekcie sieci liceów specjalizujących planowano zorganizowanie szkół: ogrodniczej, rolniczo-hodowlanej, przemysłu rolnego i wodno-melioracyjnej. Instrukcja organizacji roku szkolnego 1947/1948 nie przewidywała żadnych większych zmian w stosunku do roku ubiegłego.

Od 8 stycznia 1948 roku utworzono przy Olsztyńskiej Wojewódzkiej Radzie Narodowej fundusz stypendialny umożliwiający kształcenie się młodzieży niezamożnej, a szczególnie młodzieży pochodzenia miejscowego. Statut funduszu stypendialnego określał stypendia jako zwrotne i bezzwrotne. Pobieranie stypendium bezzwrotnego zobowiązywało w większości wypadków do podjęcia, po ukończeniu szkoły, pracy na terenie województwa olsztyńskiego. Stypendium zwrotne należało zacząć spłacać w rok po ukończeniu nauki. Stypendia zwrotne i bezzwrotne przyznawało Prezydium Olsztyńskiej Wojewódzkiej Rady Narodowej na wniosek Komisji Oświatowej. Z funduszu stypendialnego korzystali uczniowie szkół w następującym stosunku:

¹⁴ Ibidem.

¹⁵ WAPO, Urząd Wojewódzki, sygn. 31, Sprawozdanie Wydziału Oświaty Rolniczej za kwiecień 1947.

- szkół średnich i wyższych ogólnokształcących — 25%,
- szkół zawodowych technicznych i rzemieślniczych średnich i wyższych — 30%,
- szkół rolniczych, leśnych i rybackich średnich i wyższych — 35%,
- specjalnych zakładów kształcących pracowników samorządowych i oświatowych — 10%¹⁶.

Jak wynika z powyższego najwyższy procent funduszu stypendialnego przewidziano dla młodzieży szkół rolniczych, co w dużej mierze przyczyniło się do zwiększenia liczby uczniów i większej frekwencji. Już w roku szkolnym 1947/1948 uczęszczało do szkół o 47 osób więcej niż w roku poprzednim.

Tabela 3
Kierunki kształcenia w średnich szkołach rolniczych
w województwie olsztyńskim
(stan z września 1947 roku)

Specjalność	Gimnazjum		Liceum	
	istniejące	projektowane	istniejące	projektowane
Gospodarstwa wiejskiego	1	—	—	—
Ogrodnicza	1	2	1	1
Ogólnorolnicza	3	—	—	—
Przemysłu rolnego	—	—	—	1
Rolniczo-hodowlana	1	—	1	1
Rybacka	—	1	1	—
Wodno-melioracyjna	—	—	—	1

Źródło: Okólnik nr 27 z 15 VII 1947 roku w sprawie organizacji roku szkolnego 1947/1948 w szkołach podległych Ministerstwu Rolnictwa i Reform Rolnych, Oświata Rolnicza, 1947, nr 7-8, s. 232.

W dalszym jednak ciągu odczuwano duże braki kadry pedagogicznej, szczególnie z pełnymi kwalifikacjami. W roku szkolnym 1947/1948 przyznano średnim szkołom rolniczym 83 etaty, a wykorzystano zaledwie 57. Ponadto zatrudniono 40 pracowników dochodzących (płatnych od godziny). Duża fluktuacja zatrudnionej już kadry również nie była zjawiskiem korzystnym. Przykładowo: w roku 1947 oraz do 1 lutego 1948 roku zwolniono: czterech dyrektorów szkół, sześciu nauczycieli, siedmiu instruktorów i 17 pracowników administracyjnych. Przyjęto natomiast: trzech dyrektorów, 12 nauczycieli, sześciu instruktorów, 11 pracowników administracji. Na ogólną liczbę pracowników zatrudnionych w średnim szkolnictwie rolniczym około 15% nie posiadało obowiązujących kwalifikacji¹⁷.

W roku szkolnym 1948/1949 dokonano w Polsce reformy w całym szkolnictwie. Przeprowadzono zmiany organizacyjne i programów nauczania. W szkołach ogólnokształcących wprowadzono jednolite jedenastoletnie kształcenie (siedmioletnia szkoła

¹⁶ WAPO, Olsztyńska Wojewódzka Rada Narodowa, sygn. II/91-2/3, Statut funduszu stypendialnego Olsztyńskiej Wojewódzkiej Rady Narodowej w Olsztynie 8 I 1948.

¹⁷ WAPO, Olsztyńska Wojewódzka Rada Narodowa, sygn. II/91-2/3, referat T. Ratkiewicza wygłoszony na plenarnym posiedzeniu Olsztyńskiej Wojewódzkiej Rady Narodowej 8 IV 1948.

podstawowa i czteroletnie liceum). W szkolnictwie zawodowym, a więc i w średnim rolniczym, zachowano jeszcze chwilowo dwustopniowość. Zmiany organizacyjne i programowe w średnim szkolnictwie rolniczym miały na celu dostosowanie tejże szkoły do potrzeb życia gospodarczego, związania ze szkołą ogólnokształcącą i zawodową nierolniczą (zapewnienie drożności) oraz szybsze przygotowanie kwalifikowanej kadry. Dotychczasowe gimnazja i licea rolnicze przekształcono na licea rolnicze dwojakiego typu: liceum czteroletnie i liceum pięcioletnie (dwustopniowe). Liceum czteroletnie, oparte programowo na siedmioletniej szkole podstawowej, przygotowywało kandydatów na nauczycieli w powszechnej oświacie rolniczej, instruktorów i pracowników administracji dla państwowych i innych większych gospodarstw rolnych. W trzeciej i czwartej klasie przewidywano w programie nauczania określoną specjalizację¹⁸. Drugi typ szkoły — pięcioletnie liceum dwustopniowe, obejmowało trzyletnie liceum pierwszego stopnia oraz dwuletnie liceum drugiego stopnia. Podbudowę programową dla liceum pierwszego stopnia stanowiło 7 klas szkoły podstawowej. Dalszym etapem kształcenia było liceum drugiego stopnia. Liceum rolnicze pierwszego stopnia, uzupełnione praktyką zawodową przygotowywało kandydatów do instruktorskiej pracy w powszechnej oświacie rolniczej. Program nauczania zawierał wiadomości ogólnorolnicze z nachyleniem specjalizacyjnym jedynie w III klasie. Dwuletnie licea drugiego stopnia były natomiast wyłącznie specjalistyczne. Kształciły one pracowników w różnych branżach i działach rolnictwa oraz dla potrzeb oświaty rolniczej. W liceach wszystkich typów naukę w każdej klasie dzielono na dwa półrocza, półrocze zaś na dwa okresy. Rok szkolny rozpoczynał się 15 września, a kończył 15 czerwca. W czasie przerwy wakacyjnej uczniów obowiązywała co najmniej sześćotygodniowa praktyka zawodowa o charakterze zorganizowanym. Odbywali ją uczniowie w dwóch turnusach: od 20 września do 31 lipca i od 1 sierpnia do 11 września. Stanowiło to dalszy ciąg kształcenia zawodowego — bezpośredni udział w pracy gospodarstwa, zakładu lub instytucji. W ostatnich klasach, na koniec roku szkolnego przeprowadzano egzaminy końcowe¹⁹. Ukończenie liceum pierwszego stopnia dawało uprawnienia czeladnicze oraz możliwość kształcenia się w liceum drugiego stopnia. To z kolei, lub liceum czteroletnie, dawało tytuł technika danej specjalności oraz uprawniało do wstępu na wyższą uczelnię²⁰.

W roku szkolnym 1948/1949 w województwie olsztyńskim rozpoczęły pracę cztery licea czteroletnie o specjalnościach: rolniczej, ogrodniczej, rolno-hodowlanej i rybackiej oraz pięć liceów pierwszego stopnia o nachyleniu specjalizacyjnym: rolniczym, rolniczo-gospodarczym, ogrodniczym i rolniczo-hodowlanym. W likwidacji natomiast znajdowały się: Państwowe Liceum Rybackie drugiego stopnia w Giżycku i Państwowe Liceum Rolnicze w Dobrocinie²¹.

Oprócz wyżej wymienionych szkół podległych Ministerstwu Rolnictwa i Reform Rolnych 1 marca 1948 roku powołano Liceum Agrotechniczne drugiego stopnia

¹⁸ Dziennik Urzędowy Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych, 1948, nr 12, poz. 57, okólnik o organizacji roku szkolnego 1948/1949 w szkołach podległych Ministerstwu Rolnictwa i Reform Rolnych.

¹⁹ *Ibidem*.

²⁰ WAPO, Olsztyńska Wojewódzka Rada Narodowa, sygn. II/91-2/5, referat T. Ratkiewicza na posiedzeniu plenarnym Olsztyńskiej Wojewódzkiej Rady Narodowej 8 XI 1948.

²¹ Dziennik Urzędowy Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych, 1949, nr 1, poz. 2, załącznik do okólnika 46 z 20 XII 1948 roku w sprawie nazw szkół rolniczych.

Tabela 4
Licea rolnicze w roku szkolnym 1948/1949
w województwie olsztyńskim

Liceum	Stopień organizacyjny	Miejscowość
Rolniczo-Hodowlane	4-letnie	Dobrocin
Rybackie	4-letnie	Giżycko
Rolnicze	4-letnie	Lidzbark Warmiński
Ogrodnicze	4-letnie	Olsztyn
Ogrodnicze	I stopnia	Giżycko
Rolniczo-Gospodarcze	I stopnia	Morań
Rolniczo-Hodowlane	I stopnia	Nidzica
Rolnicze	I stopnia	Pasłęk
Rolnicze	I stopnia	Szczytno
Agrotechniczne	II stopnia	Karolewo

Zródło: Dziennik Urzędowy Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych, 1949, nr 1, poz. 2; Wykaz liceów rolniczych czynnych w roku szkolnym 1948/1949.

w Karolewie, w powiecie kętrzyńskim. Dyrektorem został Jerzy Szulc²². Organizowała i nadzór nad tą szkołą pełniła Komisja Organizacyjna Liceum Mazursko-Warmińskiego²³.

W szkołach licealnych wszystkich typów w województwie olsztyńskim uczyło 67 nauczycieli stałych oraz 47 dochodzących²⁴. Duża fluktuacja kadry dydaktycznej z lat poprzednich, w roku szkolnym 1948/1949 zmalała, chociaż obsada nauczycielska w liceach rolniczych w dalszym ciągu była niekompletna i niewystarczająca pod względem określonych specjalności rolniczych, jak i kwalifikacji pedagogicznych. Większość pracujących nauczycieli i instruktorów podnosiła kwalifikacje przez uczestnictwo w specjalistycznych kursach lub kształcenie w uczelniach. Do roku 1948 ponad 20 nauczycieli i instruktorów ukończyło roczne kursy w Studium Nauczycielskim w Konieczkach koło Cieszyna. W roku 1948 wielu uczęszczało na kursy organizowane w Bydgoszczy i w Sopocie. Ponadto sześć osób z kadry kierowniczej uczestniczyło w trzymiesięcznych kursach w Ośrodku Doskonalenia Kadr Pedagogicznych dla szkolnictwa rolniczego w Pszczelinie koło Warszawy²⁵.

W roku szkolnym 1948/1949 rolnicze szkoły licealne liczyły przeszło 600 uczniów. W dalszym ciągu stosunkowo mały procent stanowiła młodzież pochodzenia miejsco-

²² K. Szyłejko, *Problemy nauki zawodu*, Warmia i Mazury, 1974, nr 8, s. 13.

²³ O próbach organizacji Liceum Mazursko-Warmińskiego traktuje T. Filipkowski w artykule: *Próba reaktywowania Liceum Krzemienieckiego imienia T. Czackiego na Warmii i Mazurach w latach 1946—1949*, Przegląd Historyczno-Oświatowy, 1973, nr 4, ss. 539—547.

²⁴ WAPO, Urząd Wojewódzki, sygn. 31, Sprawozdanie Wydziału Oświaty Rolniczej I—II 1949.

²⁵ WAPO, Olsztyńska Wojewódzka Rada Narodowa, sygn. II/91-2/5, referat T. Ratkiewicza na posiedzeniu plenarnym Olsztyńskiej Wojewódzkiej Rady Narodowej 8 XI 1948.

wego. Czyniono starania, aby jak najwięcej młodzieży autochtonicznej objąć szkołą podstawową lub średnią. Między innymi problem ludności mazurskiej i warmińskiej podnoszono na egzekutywie Komitetu Wojewódzkiego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej 6 lipca 1949 roku. Uchwalono wówczas „przeznaczenie możliwie dużej ilości miejsc w szkołach zawodowych dla młodzieży autochtonicznej przez Kuratorium lub Wydział Oświaty Rolniczej oraz dążenie do racjonalnej rozbudowy tych szkół”²⁶. Sprawy ludności miejscowej stały się również przedmiotem obrad plenarnych Olsztyńskiej Wojewódzkiej Rady Narodowej, na których stwierdzono iż „w zakresie szkolnictwa średniego utrzymuje się dość znaczna dysproporcja, która cyfrowo wyraża się jak 2,6% uczniów do 20% liczby ludności autochtonicznej”²⁷. Ponad 80% młodzieży średnich szkół rolniczych rekrutowało się ze środowisk chłopskich i robotniczych, a więc rodzin niezamożnych. Województwo olsztyńskie w pierwszych latach powojennych obok województw: katowickiego, białostockiego, kieleckiego,

Tabela 5

Pochodzenie socjalne uczniów rolniczych szkół licealnych w Polsce
w roku szkolnym 1948/1949

Województwo	Liczba uczniów w szkole	Pochodzenie socjalne uczniów w %		
		bledni ^a	średniozamożni ^b	zamożni
Białostockie	1089	74,40	24,80	0,74
Gdańskie	1129	59,25	21,97	18,78
Kieleckie	904	92,70	—	7,30
Krakowskie	1979	71,13	21,69	7,18
Lubelskie	1099	65,31	27,77	6,92
Łódzkie	1058	37,84	31,15	31,01
Olsztyńskie	609	62,39	27,93	9,68
Pomorskie	1017	30,55	25,38	44,06
Poznańskie	1512	45,98	20,47	33,55
Rzeszowskie	1495	70,40	24,47	2,07
Szczecińskie	455	61,83	33,00	5,17
Śląsko-Dąbrowskie	1297	55,05	30,07	14,88
Warszawskie	922	37,59	26,31	36,10
Wrocławskie	733	33,11	33,03	36,80

^a dzieci robotników najmniej zarabiających i chłopów posiadających gospodarstwa rolne do 3 ha

^b dzieci drobnych rzemieślników i inteligencji pracującej oraz chłopów posiadających gospodarstwa rolne od 3 do 7 ha

Źródło: S. Popowicz, *Szkolnictwo rolnicze w 1948/1949 roku w świetle liczb*, Nauka i Oświata Rolnicza, 1949, nr 1—2, s. 28.

²⁶ Uchwała Egzekutywy KW PZPR w Olsztynie w sprawie ludności mazurskiej i warmińskiej z 6 VII 1949. (Ze zbiorów T. Bierkowskiego).

²⁷ *Sprawy autochtonów na Plenum Wojewódzkiej Rady Narodowej*, Życie Olsztyńskie, 1949, nr 310 z 10 XI.

rzeszowskiego i lubelskiego było terenem, gdzie duży procent w szkołach rolniczych stanowili uczniowie z rodzin ubogich lub średniozamożnych. Pochodzenie socjalne uczniów rolniczych szkół licealnych w Polsce obrazuje tabela 5.

W roku 1949 utworzono w liceach rolniczych komitety rodzicielskie. Miały one na celu współdziałanie ze szkołą w dążeniu do pełnej realizacji powszechności nauczania, czuwaniu nad właściwym kierunkiem wychowania młodzieży, w organizowaniu należytego odżywiania młodzieży w internatach, w akcji wczasów i opieki nad zdrowiem oraz nad dziećmi rodzin niezamożnych i sierotami. Ponadto komitety miały dążyć do harmonijnej współpracy wychowawczej szkoły i domu oraz rozwijać szeroką akcję w kierunku uzyskania w instytucjach państwowych, spółdzielczych, samorządowych itp. jak najwydatniejszej pomocy stypendialnej²⁸.

Celem ustalenia właściwego doboru młodzieży do średnich szkół rolniczych, w czerwcu 1949 roku powołano komisje rekrutacyjno-eliminacyjne przy każdym liceum rolniczym. W skład komisji wchodził: dyrektor szkoły jako przewodniczący, przedstawiciel rady pedagogicznej, zespołu młodzieżowego, powiatowej rady narodowej, Związku Młodzieży Polskiej, Służby Polsce, Związku Samopomocy Chłopskiej. Komisje miały propagować licea rolnicze oraz ustalać listy kandydatów do klasy pierwszej, ze szczególnym zwróceniem uwagi na odpowiedni dobór pod względem pochodzenia socjalnego młodzieży²⁹.

Zachowanie dwustopniowości w kształceniu rolniczym (licea pierwszego i drugiego stopnia) nie zapewniło tak szybkiego dopływu kadr dla rolnictwa jak zakładano. Większość młodzieży, zamiast po ukończeniu liceum pierwszego stopnia podjąć pracę w zawodzie, jak planowano organizując tego rodzaju szkołę, kontynuowała naukę w liceum drugiego stopnia. Absolwent liceum pierwszego stopnia nie miał bowiem określonej pozycji w zawodzie rolnika; nie posiadał tytułu technika ani matury. Wobec tego, iż większość absolwentów liceum pierwszego stopnia podejmowała dalszą naukę w liceach drugiego stopnia, czas kształcenia wynosił pięć lat zamiast planowanych trzech³⁰. Zaczęto więc postulować przyjęcie jednolitego typu kształcenia w zawodzie rolnika. Jednolity, czteroletni ciąg kształcenia przewidywał: nieprzerwaną trzyletnią naukę kończącą się w trzecim roku 31 marca; po tym okresie uczeń zostawał skierowany do pracy i 15 listopada wracał do szkoły na czteromiesięczną naukę uzupełniającą zakończoną egzaminem, po którym otrzymywał tytuł technika i prawo wstępu na wyższą uczelnię. Oprócz zmian organizacyjnych wprowadzono również nowe programy i poręczniki³¹.

W roku szkolnym 1949/1950 prowadzono jeszcze licea pierwszego i drugiego stopnia. Było ich sześć w województwie, w tym dwa w likwidacji. Nowo zorganizowane szkoły rolnicze to: Państwowe Czteroletnie Liceum Rolniczo-Spółdzielcze i Państwowe Czteroletnie Liceum Rolniczo-Hodowlane w Karolewie, w powiecie kętrzyńskim. Likwidowano natomiast: Państwowe Liceum Rolnicze pierwszego

²⁸ Dziennik Urzędowy Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych, 1949, nr 8, poz. 38, okólnik w sprawie organizacji i działania komitetów rodzicielskich w liceach rolniczych i średnich szkołach rolniczych.

²⁹ Dziennik Urzędowy Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych, 1949, nr 11 poz. 62, okólnik w sprawie szkolnych komisji rekrutacyjno-eliminacyjnych.

³⁰ B. G. — F. L., *Przed nowym rokiem szkolnym w oświacie rolniczej 1949/50*, Nauka i Oświata Rolnicza, 1949, nr 5—6, s. 32.

³¹ B. Gałęski, *Zmiany w rolniczym szkolnictwie zawodowym*, Nauka i Oświata Rolnicza, 1949, nr 9—10, s. 28.

Tabela 6

Licea rolnicze w województwie olsztyńskim w roku szkolnym 1950/1951

Nazwa szkoły i miejscowość	Klasy	Uwagi
Państw. Lic. Hodowlane, Dobrocin	I, II, III, IV	
Państw. Lic. Hodowlane, Karolewo	I, II, III	
Państw. Lic. Rybackie, Giżycko	I, II, III	
Państw. Lic. Rolnicze, Giżycko	I	przekształcone z Lic. Ogrodniczego
Państw. Lic. Mechanizacji Rolnictwa, Karolewo	I	przekształcone z Lic. Roln.-Spół.
Państw. Lic. Rachunkowości Rolnej, Karolewo	I	nowo zorganizowane
Państw. Lic. Rolnicze, Karolewo	I, II	nowo zorganizowane
Państw. Lic. Łąkarskie, Lidzbark Warmiński	I	przekształcone z Lic. Rolniczego
Państw. Lic. Ogrodnicze, Giżycko	II, III, IV	w likwidacji
Państw. Lic. Rolnicze, Lidzbark Warmiński	II, III, IV	w likwidacji

Źródło: Dziennik Urzędowy Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych, 1950, nr 10, poz. 64; Zarządzenie Ministra z 7 lipca 1950 roku w sprawie organizacji licealnych szkół rolniczych.

stopnia w Karolewie (przeniesione z Pasięka) i Państwowe Liceum Rolnicze drugiego stopnia również w Karolewie⁵².

Zarządzenie Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych z 7 lipca 1950 roku ustaliło ostatecznie typy średnich szkół rolniczych, wprowadzając jednolite czteroletnie liceum⁵³. W roku szkolnym 1950/1951 w województwie prowadzono osiem liceów rolniczych o specjalnościach: rolniczej, hodowlanej, rybackiej, łąkarskiej, rachunkowości rolnej i mechanizacji rolnictwa. Likwidowano, ze względu na zmianę specjalności, Liceum Ogrodnicze w Giżycku i Liceum Rolnicze w Lidzbarku Warmińskim.

Szkolnictwo rolnicze w województwie olsztyńskim, w pierwszych latach powojennych rozwijało się dosyć szybko, mimo iż liczebność szkół w innych województwach była wyższa. Zorganizowanie 10 średnich szkół rolniczych stanowiło i tak duże osiągnięcie, zważywszy wiele trudności, które należało pokonać. Niedostatecznie przedstawiała się baza materialna i nakłady finansowe, odczuwano braki kadry dydaktyczno-wychowawczej i instruktorskiej. Nie mniej trudno było zachęcić mło-

⁵² Dziennik Urzędowy Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych, 1949, nr 11, poz. 61, okólnik z 21 VI 1949 o organizacji roku szkolnego 1949/1950 w liceach rolniczych podległych Ministerstwu Rolnictwa i Reform Rolnych.

⁵³ Dziennik Urzędowy Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych, 1950, nr 10, poz. 64, zarządzenie ministra z 7 VII 1950 w sprawie organizacji szkół rolniczych.

dież do podjęcia nauki w szkole rolniczej. W pierwszych latach powojennych obserwowano bowiem duży odpływ młodzieży ze wsi do miasta. Kształcenie w zawodzie rolnika w dużej mierze decydowało o pracy na wsi. Niejednokrotnie, do nowo zorganizowanej szkoły zgłaszało się tylko kilkoro lub kilkanaścioro uczniów. Nie zlikwidowano jednak ani jednej szkoły na skutek małej frekwencji. Nauczycielstwo i kadra instruktorska szkół rolniczych oraz Wydział Oświaty Rolniczej prowadziły akcję zachęcającą młodzież wiejską do kształcenia się w zawodzie rolnika. Propagandą zajmowały się też, powołane w kwietniu 1949 roku, komisje rekrutacyjno-eliminacyjne. Utworzenie, przy Olsztyńskiej Wojewódzkiej Radzie Narodowej, funduszu stypendialnego umożliwiała podjęcie nauki przez młodzież najbiedniejszą. Te wszystkie starania spowodowały, iż liczba uczniów w średnich szkołach rolniczych stale wzrastała. Starano się też, by kadra wykształcona w średnich szkołach rolniczych znajdowała zatrudnienie w Olsztyńskiem. W roku 1950 planowym zatrudnieniem objęto następujące szkoły: Państwowe Liceum Rolnicze w Lidzbarku Warmińskim, Państwowe Liceum Ogrodnicze w Giżycku, Państwowe Liceum Rolniczo-Hodowlane w Dobrocinie, Państwowe Liceum Rybackie w Giżycku i Państwowe Liceum Agrotechniczne. Oprócz korzystnych zmian w sieci średnich szkół rolniczych liczby uczniów w tych szkołach i obsady kadrowej, coraz bardziej dostosowywano specjalności kształcenia do potrzeb rolnictwa województwa olsztyńskiego. Organizowano więc szkoły o kierunku rolniczym, hodowlanym, rybackim, ogrodniczym, łąkarskim, mechanizacji rolnictwa czy rachunkowości rolnej. Brakowało jednak szkół kształcących kadry do służby weterynaryjnej oraz do zawodu leśnika, mimo dużego zapotrzebowania na pracowników tych specjalności.

DIE ENTSTEHUNG UND ORGANISATION
DER LANDWIRTSCHAFTLICHEN MITTELSCHULEN
IN DER WOJEWODSCHAFT OLSZTYN IN DEN JAHREN 1945—1950

Zusammenfassung

In den ersten Nachkriegsjahren wurde das im Wiederaufbau begriffene Berufsschulwesen nach den Vorkriegsgrundsätzen organisiert. Eine landwirtschaftliche Mittelschule setzte sich demnach aus einem landwirtschaftlichen Gymnasium (4 Unterrichtsjahre) und einem Lyzeum (2 Unterrichtsjahre) zusammen. Die ersten Jahre nach der Befreiung wurden durch die verhältnismäßig rasche Entwicklung der landwirtschaftlichen Mittelschulen gekennzeichnet.

In dem Gebiet von Olsztyn verlief der organisatorische Aufbau der landwirtschaftlichen Gymnasien und Lyzeen nicht in dem Tempo, das anderswo vorhanden war, und zwar hauptsächlich wegen der noch nicht abgeschlossenen Ansiedlungsaktion und wegen Mangels an ausreichender materieller Basis und der Lehrkräfte. Die ersten im Schuljahr 1945/1946 eröffneten Schulen waren drei landwirtschaftliche Gymnasien (Olsztyn, Szczytno, Giżycko) sowie eine Fischereischule (in Giżycko). Beim Ende des Schuljahres 1945/1946 gab es bereits vier Gymnasien und drei Lyzeen. Es wurden daran insgesamt 13 Lehrer, 6 Instruktoren, 5 Arbeiter angestellt; es gab 122 Schüler. Im Schuljahr 1946/1947 wurden das Gymnasium und Lyzeum für Landwirtschaft und Tierzucht in Dobrocin, Kreis Morąg, ein landwirtschaftliches Gymnasium für Mädchen in Morąg sowie ein landwirtschaftliches Gymnasium in Kisielewo, Kreis Pasłęk gegründet. Der Lehrkörper erreichte schon die Zahl von 30 Personen, es gab aber nicht entsprechend viele Schüler. Die Mehrzahl der zum Unterricht in den landwirtschaftlichen Schulen bereiten Jugend stammte aus den wenig bemittelten Familien, und die wenigen Stipendienbeihilfen konnten die Bedürfnisse, insbesondere der autochthonen Jugend, nicht zufriedenstellen. Es wurden Versuche unternommen, dieses Problem durch die Vergrößerung der Stipendienzahl nach Möglichkeit zu lösen.

Jede landwirtschaftliche Schule besaß einen landwirtschaftlichen Betrieb für Lehrzwecke. Nicht alle konnten jedoch ihrem Zweck dienen, da die Erhaltung des Betriebs auf einem entsprechenden Niveau größere finanzielle Auflagen für Renovierungen der Bauten und für den Ankauf von Geräten und Zuchttieren erforderte.

Im Schuljahr 1947/1948 nahmen folgende Schulen ihre Tätigkeit auf: das Gymnasium und Lyzeum für Landwirtschaft und Tierzucht in Dobrocin, das Lyzeum für Fischerei in Giżycko, das Landwirtschaftliche Gymnasium und Lyzeum in Lidzbark Warmiński, das Gymnasium für Landwirtschaft in Morąg, das Gymnasium und Lyzeum für Gartenbau in Olsztyn und das Landwirtschaftliche Gymnasium in Szczytno.

Am 8. Januar 1948 wurde bei dem Nationalrat der Wojewodschaft Olsztyn eine Stiftung gegründet, die in einem größeren Maße die Bildung für die nicht vermögende Jugend, insbesondere diejenige örtlicher Abstammung, möglich machte. Die Satzung der Stiftung unterteilte die Stipendien in rückerstattungspflichtige und nicht rückzahlbare. Fünfundreißig Prozent des gesamten Stipendienfonds wurden für Schüler und Studenten der landwirtschaftlichen, Fischerei- und Forstmittel- und Hochschulen bestimmt. Infolgedessen wuchs die Schülerzahl im Schuljahr 1947/1948 um 47 Personen im Vergleich zu dem vorangehenden Jahr. Der Mangel an Lehrkräften, insbesondere derer mit vollständigen Qualifikationen, sowie der ständige große Wechsel der im Landwirtschaftsschulwesen angestellten Lehrer machten sich jedoch weiterhin bemerkbar.

Im Schuljahr 1948/1949 wurde in Polen eine Schulreform durchgeführt. Die bisherigen landwirtschaftlichen Gymnasien und Lyzeen wurden in landwirtschaftliche Lyzeen zweier Typen umgewandelt und zwar in vierjährige einheitliche und in fünfjährige zweistufige Lyzeen (Lyzeen der I. und der II. Stufe). Im Schuljahr 1948/1949 begannen in der Wojewodschaft Olsztyn 4 vierjährige Lyzeen ihre Arbeit, die folgende Fachgebiete vertraten: Landwirtschaft, Gartenbau, Landwirtschaft mit Tierzucht, Fischerei. Darüber hinaus gab es 5 Lyzeen I. Stufe mit folgenden Fachrichtungen: Landwirtschaft, Gartenbau, Landwirtschaft mit Tierzucht, Landwirtschaft und Ökonomie. Außer den erwähnten Schulen, die dem Ministerium für Landwirtschaft und Bodenreform unterstellt waren, wurde am 1. März 1949 das Agrotechnische Lyzeum in Karolewo, Kreis Kętrzyn gegründet. Diese Schule wurde von dem Organisationsausschuß des Masurisch-Ermländischen Lyzeums errichtet, der dann auch die Aufsicht darüber führte. In allen erwähnten Schulen wurden 67 ständige und 47 nebenamtliche Lehrer angestellt. Die meisten Lehrer und Ausbilder vertieften weiterhin ihre Qualifikationen. Im Schuljahr 1948/1949 begannen über 600 Schüler den Unterricht in den landwirtschaftlichen Mittelschulen.

Im Jahre 1949 wurden in den landwirtschaftlichen Lyzeen Elternkomitees gebildet, die bei dem Erziehungs- und Lehrprozeß zur Mitarbeit herangezogen wurden; es wurden auch die Aufnahme- und Eliminationskommissionen ins Leben gerufen, die eine entsprechende Schülerauslese zustandebringen sollten.

Das Zweistufensystem hat sich in der landwirtschaftlichen Ausbildung nicht bewährt. Am 7. Juli 1950 wurden einheitliche vierjährige landwirtschaftliche Lyzeen eingeführt. Im Schuljahr 1950/1951 gab es in der Wojewodschaft Olsztyn 8 derartige Lyzeen mit folgenden Fachrichtungen: Landwirtschaft, Tierzucht, Fischerei, Weidewirtschaft, landwirtschaftliche Buchführung, Mechanisierung der Landwirtschaft. In Liquidation waren begriffen im Zusammenhang mit der Änderung der Fachrichtung: das Lyzeum für Gartenbau in Giżycko sowie das Lyzeum für Landwirtschaft in Lidzbark Warmiński.

Bei der Einschätzung der Entwicklung der landwirtschaftlichen Mittelschulen in der Wojewodschaft Olsztyn in den Jahren 1945—1950 ist festzustellen, daß die Errichtung und der Betrieb von 10 Schulen in Anbetracht der dabei zu überwindenden Schwierigkeiten eine verhältnismäßig große Leistung war. Es mußte ja dabei eine entsprechende materielle Basis und die Lehr- sowie Ausbildungskräfte gesichert, die Jugend zum Eintritt in eine landwirtschaftliche Schule angeregt und die Möglichkeit dazu durch Stipendienbeihilfen geschaffen werden. Trotz aller vorkommenden Mängel wurde das Schulnetz vollkommener, die Schüler- und Lehrerschaft hat sich vergrößert; die Fachrichtungen wurden an die Bedürfnisse der Landwirtschaft in der Region angepaßt.